

HUISZWALUWINVENTARISATIE NOORDOOST-TWENTE 2015

Al jaren doen vrijwilligers in Noordoost-Twente hun ronde langs de vaste adressen waar nog huiszwaluwen broeden. En als dit inventarisatiewerk valt in de tweede helft van augustus dan treffen ze bij menig boerenerf druk af en aan vliegende zwaluwen die de over de rand van het nest kijkende jongen voedsel brengen. Het kan ook zijn dat zich al groepen vormen voor de grote trek naar de overwinteringsgebieden in Afrika. Door al die activiteit krijg je het idee dat het met de aantallen huiszwaluwen weer de goede kant op gaat.

Maar uit de cijfers van 2015 blijkt dat dit niet het geval is. Het aantal **bewoonde locaties** kwam uit op **223**. Dat zijn er 18 minder dan vorig jaar. We zien dat de daling al een aantal jaren aan de gang is. Waarschijnlijk speelt de wijze van bouwen (moderne woningen en stallen) op het platteland hierin een grote rol. Bij het aantal getelde nesten zien we dezelfde trend: In 2009 werden nog 2109 huiszwaluwnesten geteld.

Het afgelopen jaar 2015 nog maar **1590**.

Bij de boerenzwaluw liet daarentegen het jaar 2015 een stijging zien van 1851 naar **1890** bewoonde nesten. Deze laatstgenoemde soort is door meerdere tellers de afgelopen jaren nauwkeuriger in beeld gebracht, waardoor de toename verklaard zou kunnen worden. Conclusies trekken over voor- of achteruitgang is daarom voorbarig. Onderstaand overzicht geeft een beeld van het aantal huiszwaluwnesten over de afgelopen 10 jaar.

Aantal nesten en bewoonde locaties van huiszwaluwen

Jaar	Bewoonde locaties	Totaal aantal nesten
2006	293	2110
2007	284	1945
2008	281	2058
2009	286	2118
2010	282	2109
2011	287	2014
2012	272	1737
2013	266	1756
2014	241	1695
2015	223	1590

Locatiegrootte

Hieronder verstaan we in dit verslag het aantal nesten dat op een bepaald adres (bezochte locatie) voorkomt. Hoe volgens de landelijke verdeelsleutel de locatiegrootte, in procenten uitgedrukt, er in Noordoost-Twente uitziet, is aangegeven in onderstaande tabel. (ter vergelijking drie jaargangen)

Categorie	Locatiegrootte	2015	2014	2013
A	1 nest	18,3%	21,4 %	21,1 %
B	2 – 5 nesten	40,3%	38,9 %	38,3 %
C	6 – 15 nesten	31,3%	28,6 %	32,3 %
D	16 – 25 nesten	4,5%	7,9 %	4,5 %
E	26 – 50 nesten	5,6%	3,2 %	3,4 %
F	51 – 100 nesten	0%	0%	0,4%

Evenals vorig jaar zijn er geen categorie F locaties meer in Noordoost-Twente. In 2007 en 2008 hadden we nog enkele locaties van meer dan 70 nesten, met als hoogste aantal 82 nesten. Deze aantallen zullen wel voorgoed verleden tijd zijn. Vanaf deze jaren is wat betreft categorie F een geleidelijke daling ingezet. De grootste locatie telde dit jaar 38 nesten, toch een groot verschil met de 82. De E-categorie telde dit jaar 13 locaties. Bij de fam. Bartels te Oldenzaal (Deurningen) werden 26 (vorig jaar 25) nesten

aangetroffen, bij Grote Beverborg in De Lutte 26 (16), bij Morsink te Beuningen 28 (13), Broenink, te Langeveen, 29 (49), de fam. Deterd Oude Weme te Deurningen 29 (30), de fam. Zanderink in De Lutte 30 (37), de fam. Droste te Fleringen 31 (24), Veldhuis te Agelo 32 (21), Mensink te Rossum 32 (35), Reuver te Deurningen 33 (12), Kemna te Saasveld 35 (24) terwijl de locaties bij Bonnes in Oud-Ootmarsum met 37 (17) en Schothorst in Oldenzaal (De Lutte) met 38 (50) nesten de top-2 vormden.

Onderstaande tabel geeft de aantallen bebroede nesten aan van de grootste locatie in de laatste 5 jaar. Het laat een fikse daling, ongeveer een halvering, zien. Hopelijk zet deze trend niet door.

Jaargang	2015	2014	2013	2012	2011
Aantal nesten	38	50	53	59	77

Noordoost-Twente onderverdeeld

In onderstaand overzicht zijn de plaatsen in ons telgebied met het aantal aldaar aanwezige locaties en nesten aangegeven. De paar kleine locaties in Hertme, Lonneker en Vriezenveen behoren, als je naar de huidige gemeentegrenzen kijkt, eigenlijk niet tot Noordoost-Twente, maar worden al jaren door ons geteld.

Plaats	locaties		nesten		Plaats	locaties		nesten	
	2015	2014	2015	2014		2015	2014	2015	2014
Agelo	14	12	99	98	Mander	5	6	21	37
Albergen	9	12	59	79	Manderveen	0	0	0	0
Beuningen	18	19	112	150	Mariaparochie	1	1	4	2
Brecklenkamp	1	1	11	12	N.Deurningen	3	4	11	16
De Lutte	20	24	178	192	Nutter	5	5	16	12
Denekamp	18	19	114	155	Oldenzaal	1	1	26	25
Deurningen	11	13	118	90	Ootmarsum	1	1	11	11
Enschede	0	0	0	0	Oud Ootmarsum	6	10	55	33
Fleringen	10	10	77	71	Overdinkel	1	1	6	7
Geesteren	18	20	103	113	Reutum	5	8	41	45
Hengelo	0	0	0	0	Rossum	24	31	171	214
Hertme	1	2	11	8	Saasveld	17	17	106	98
Hezingen	1	1	6	10	Tilligte	7	8	41	37
Langeveen	4	6	54	73	Tubbergen	1	1	2	1
Lattrop	7	6	24	24	Vasse	1	1	11	1
Lonneker	1	1	10	12	Vriezenveen	0	1	0	1
Losser	3	4	10	18	Weerselo	11	7	73	58

Kunstnesten

Als er in de omgeving niet veel goed nestmateriaal aanwezig is, dan kunnen kunstnesten een uitkomst zijn.

In 2015 waren er in totaal 788 aanwezig. Hiervan waren er 411 bezet door huiszwaluwen. Dit geeft een bezettingspercentage van 52%. De genoemde 411 in gebruik genomen kunstnesten vormen dus 25,8 % van alle huiszwaluwnesten.

Huiszwaluwtilen

Om huiszwaluwen aan extra nestgelegenheid te helpen zijn in Nederland vanaf 2008 inmiddels 139 huiszwaluwtilen geplaatst. Louis Welhuis in Rossum had waarschijnlijk de landelijke primeur want reeds in 2004 plaatste hij bij zijn bedrijf een huiszwaluwtil. Jaarlijks wordt de bezetting van deze tilen gemonitord. In 2015 hebben in 21 tilen huiszwaluwen gebroed waarvan 6 voor de eerste keer. De bezetting neemt jaarlijks iets toe van 2,7% in 2010 naar 15,1% in 2015.

De aanwezigheid van nestelende huiszwaluwen



De eerste huiszwaluwtil van Nederland staat in Rossum

in de nabijheid blijft de belangrijkste voorwaarde voor succes. Helaas heeft de til van Louis aan de Everlostraat tot heden geen bezetting gehad van huiszwaluwen.

Opgemerkt.

Ook dit jaar hebben de meeste vrijwilligers op de bezochte locaties ook terloops het aantal **boerenzwaluwnesten** geteld. Het aantal kwam in Noordoost-Twente uit op 1890. Vorig jaar werden er 1851 geteld. Uit de toename van 39 nesten kunnen we echter niet de conclusie trekken dat het goed gaat met de boerenzwaluw. Het verzoek aan de tellers om terloops ook nog even te letten op laatstgenoemde soort, heeft waarschijnlijk enig effect op het resultaat gehad. Het is echter wel zo dat op bijna alle bezochte locaties de resultaten van de boerenzwaluw ter sprake komen.

In de kern van De Lutte is een bouwsel van zwaluwen in beslag genomen door een paartje duiven. Dit is dan wel behelpen geweest voor deze beestjes. Er zal nog wel enig breekwerk aan te pas zijn gekomen.

Dorp De Lutte is lang in trek geweest bij de huiszwaluw. Het aantal 'huiszwaluwadressen' neemt er ondanks alle 'lokpogingen' helaas toch af. Het terrein van de plaatselijke loonwerker biedt er blijkbaar nog de beste nestplekken.

Zwaluwen zoeken graag de nabijheid van paarden. Vooral de boerenzwaluw zoekt de beschutting van een paardenstal.

Enkele tellers stellen vast dat zomerse weidegang van het vee een gunstige invloed heeft op het aantal zwaluwen.

Veehouders merken op dat bij koud weer, vooral 's ochtends de grote loopstallen bij zwaluwen in trek zijn om vliegen te vangen.

In Saasveld (bij Brunnekreef) verliet een boerenzwaluwjong vroegtijdig het nest en zag nog net kans om in een ander nest met 5 jongen te



kruipen. Het jong werd gewoon verder gevoerd en het zestal is later samen uitgevlogen.

Onderstaande oplossing verdient navolging: Aan een 'giga' open melkveestal te Deurningen zag een onzer tellers dat aan de buitenkant van de stal tientallen plankjes waren aangebracht om te voorkomen dat de zwaluwen de katrollen van de nacht- en weergordijnen onbruikbaar maken. Boven op de plankjes zijn vele nesten gebouwd, vele met succes.

Evenals in voorgaande jaren zijn vrijwilligers van de Vogelwerkgroep Losser, de Vogelwerkgroep van Heemkunde Denekamp, de Vogelwerkgroep van Heemkunde Ootmarsum, Natuur- en Vogelwerkgroep De Grutto en Vogelwerkgroep Geesteren op pad geweest om alle gegevens weer te verzamelen. Het kost de nodige tijd, maar men is overal welkom en kan veel interessante kennis en belangstelling voor de natuur delen met de bewoners van de bezochte locaties. Deze verwachten je telkenjare terug.

Zwaluwen bouwden onverstoorbaar verder.

Dit ontdekte een oplettende natuurliefhebber toen hij iets vreemds zag aan een huiszwaluwnest. Bij nadere inspectie zag hij een volwassen dode huiszwaluw ingemetseld in de zijwand van het nest.

Er bleek dat tijdens de bouw van het nest een nogal heftige ruzie was geweest tussen een aantal zwaluwen. Waarschijnlijk is een gewonde of dode vogel door de overwinnaars gewoon ingemetseld. Naderhand zijn er uit dit nest gewoon jongen uitgevlogen.

Reacties en info:

secretariaat@nvwgdegrutto.nl